

Regeringsrätten

Rättsfall

Ombyggnad av trappa, terrass och balkong i trä – reparation

Besvär av F. angående inkomsttaxering 1970. – F. ägde en hyresfastighet i Kalmar med taxeringsvärde av 233 000 kr, varav byggnadsvärde 178 300 kr. Byggnaden var uppförd i trä år 1931. I sin självdeklaration 1970 yrkade hon, såvitt nu är i fråga, avdrag med 5 393 kr för kostnader för rivning och återuppbyggnad av yttertrappa, terrass och balkong, som sjunkit ned med den omgivande marken. – TN hänförde ifrågavarande kostnader till nybyggnads-kostnader och vägrade avdrag.

Hos PN yrkade F. avdrag enligt deklARATIONEN. – PN, som ansåg att anledningen till rivningen och nybyggnaden varit brister i den ursprungliga konstruktionen, lämnade hennes talan utan bifall.

Hos KR vidhöll F. sin talan och anförde att det var naturligt att ömtåligare delar av byggnad, såsom yttertrappa och balkong, reparerades eller byttes ut under byggnadens bestånd. – KR i Gbg lämnade hennes talan utan bifall.

RR biföll däremot hennes talan och yttrade: Träkonstruktioner av typen trappa, terrass och balkong varom i målet är fråga får anses höra till sådana delar av byggnad som erfarenhetsmässigt icke håller lika länge som byggnad i övrigt utan normalt måste ersättas någon gång under byggnadens bestånd. F. får därför anses berättigad till avdrag för kostnader för uppförande av ny, med tidigare likvärdig, trappa, terrass och balkong. Det av F. med 5 393 kr yrkade avdraget kan inte antagas överstiga denna kostnad. På grund härav nedsätter RR, med ändring av KR:s dom, taxeringarna – – – (RR föredr. 4.9, dom 23.9.1974).

Anm: Se RÅ 1947 not 893 och 1968 not 2317 (Skattenytt 1969 s. 247) samt Skattenytt 1971 s. 221 f (Rydin).

Avdrag för hyra för rörelse bedriven i andra makens schablontaxerade villafastighet

Besvär av fru E. angående inkomsttaxering 1970. – I sin självdeklaration yrkade fru E. vid beräkning av inkomst av rörelse (klinik för sjukgymnastik) avdrag med 2 400 kr för hyra av lokaler i en villafastighet, som tillhörde hennes man och av honom redovisades enligt schablonmetoden. – TN medgav inte avdrag för hyran.

Hos PN vidhöll fru E. avdragsyrkandet och anförde bl a att de förhyrda lokalerna bestod av behandlingsrum, väntrum, hall, kapprum och toaletterum samt att hyran, varå kvitton kunde företes, erlagts månatligen med 200 kr till andre maken. – TI genmälde att omfattningen av rätten till avdrag för

hyra för utrymmen i en av andre maken ägd fastighet borde bedömas på samma sätt som om fastigheten ägts av den skattskyldige själv. Detta borde i särskild mån gälla, då fastigheten var schablontaxerad och avdraget för hyra inte motsvarades av någon skattskyldighet för hyresbeloppet för den make, som ägde fastigheten. Det sagda innebar, att storleken av avdraget borde bestämmas till det belopp som skulle fått avdragas, om den del av fastigheten som använts i rörelsen hade ansetts ingå i rörelsen, i förevarande fall till högst 500 kr. – PN fann skäligt medge avdrag för hyreskostnad med 600 kr. Hos KR fullföljde fru E. sin talan. – KR: ej ändring.

RR yttrade: Av handlingarna i målet framgår att fru E. under beskattningsåret drivit en klinik för sjukgymnastik i en villafastighet, som tillhörde hennes man och av honom redovisades enligt den sk schablonmetoden. Fru E. har till mannen erlagt hyra för kliniklokalerna med sammanlagt 2.400 kr. Vid sådant förhållande och då beloppet icke kan anses oskäligt saknas anledning att vägra fru E. avdrag för ifrågavarande hyreskostnad. (RR föredr. 17.7; dom 25.7 1974.)

Anm: Se RSV, Handledning för taxering av rörelse 1974 s. 116–117 och Skattenytt 1955 s. 78 (Helmers).

Hemresor till fästmö

Besvär av resemontören Q. angående inkomsttaxering 1972. – Q var bosatt i Sundsvall där han sedan november 1969 sammanbodde med sin fästmö. Fästmön hade en dotter, till vilken Q. inte var far. På grund av att Q. hade arbete utanför Sundsvall och av att fästmöns utbildning inte var avslutad, bodde dottern under skolterminerna hos sina morföräldrar. – I sin självdeklaration 1972 yrkade Q. avdrag med 4.224 kr för kostnader för sammanlagt tio resor mellan arbetsplatserna och hemmet i Sundsvall.

TN vägrade avdrag medan LSR medgav avdrag för hemreskostnader med ett som skäligt ansett belopp av 1.500 kr. – KR i Stockholm, där såväl TI som Q. klagade, ansåg att Q. inte var berättigad till avdrag för kostnader för hemresor.

På besvär av Q. yttrade RR: Q. som är ogift, har uppgivit att han under beskattningsåret och ett drygt år dessförinnan sammanbott med sin fästmö och att fästmön har ett barn, till vilken Q. ej är fader. – Vad som sålunda och i övrigt förekommit ger inte vid handen sådana omständigheter att avdrag för ifrågavarande resekostnader bör medges. – På grund härav lämnar RR besvären utan bifall. (RR föredr. 11.6; dom 26.6 1974.)

En ledamot av RR var skiljaktig och anförde: Utan stöd i lag eller författning har äkta make i praxis brukat tillerkännas avdrag för kostnader för hemresor till den andra maken. Detta har naturligtvis skett för att det ansetts rimligt att äkta makar som på grund av den enes tjänsteförhållande vistats åtskilda en längre tid skall få tillfälle att träffa varandra utan att kostnaderna blir alltför höga. Avdraget har medgivits utan att

man gått in på en undersökning av äktenskapets varaktighet eller av förefintligheten av gemensamma barn. – Det är ett notoriskt faktum, att många människor i våra dagar flyttar samman och etablerar fast hushållsgemenskap utan att ingå äktenskap och som alltså lever under i huvudsak samma förhållanden som om de varit i vederbörlig ordning gifta. Det finns inte någon grundad anledning, att parter i ett sådant förhållande inte skall tillerkännas förmånen av avdrag för kostnader för hemresor, därest de skulle fått avdrag om de formellt ingått äktenskap. – Q. har uppgivit att han och hans fästmö levit i ett sådant förhållande varom här är tal. Uppgiften vinner stöd av omständigheterna i målet. Q. bör följaktligen medges avdrag för kostnader för hemresor till fästmön. Med ändring av KR:s dom fastställer jag skatterättens beskattningsåtgärder.

Riksdagsmans kostnader för enskild studieresa för riksdagsmannaupdragets fullgörande

Besvär av riksdagsmannen A. angående inkomsttaxering 1969. – I sin självdeklaration uppgav A. vid beräkning av sin inkomst av tjänst såvitt avsåg uppdrag som riksdagsman som intäkt – förutom grundarvodet – kostnadsersättning med 3.600 kr. Han yrkade avdrag för kostnader för riksdagsmannaupdragets fullgörande med 5.149 kr, varav 200 kr avsåg litteratur, 1.120 kr resor inom landet och 3.829 kr en 20 dagars resa till Algeriet och Liberia (totala kostnader 6.229 kr – resebidrag från riksdagen 1.500 kr – kostnader betalda av annan 900 kr). A. anförde bl a: För riksdagsuppdraget utgår ett särskilt kostnadsbidrag å 3.600 kr för år. I den mån detta i år överskridits svarar det mot besparande belopp från tidigare år. Resan var helt föranledd av riksdagsarbetet och upplagd som studieresa beträffande utvecklingsländernas problem och även andra för riksdagsarbetet väsentliga frågor. Detta framgår bl a av att den var arrangerad av Sällskapet riksdagsmän och forskare, som för sin verksamhet erhåller ett avsevärt bidrag från riksdagen, och att riksdagen även beviljat individuella bidrag till resan. Mitt bidrag var på grund av vissa formella maximeringsregler begränsat till 1.500 kr medan andra deltagare erhöll avsevärt större bidrag.

TN anförde. Avdrag för resa till Algeriet och Liberia har godkänts med erhållet resebidrag 1.500 kr, enär det ansetts att riksdagen skulle ha betalat hela resekostnaden, om en ren tjänsteresa förelegat.

Hos PN yrkade A. att få hela avdraget. TI anförde bl a: Eftersom kostnadsbidraget 3.600 kr utgör skattepliktig intäkt samt del av detsamma får anses utnyttjad i samband med resan vill jag inte motsätta mig att avdrag medges med den återstående delen av kostnadsbidraget eller med 2.280 kr ($200 + 1.120 + 2.280 = 3.600$). – PN medgav avdrag med 2.280 kr.

Hos KR vidhöll A. sitt yrkande om avdrag med 3.829 kr. – KR i Sthlm lämnade besvären utan bifall.

Sedan A. klagat vidare hos RR uppgav riksdagens förvaltningskontor på TI:s förfrågan bl a: Tilldelningen av bidrag kan inte påräknas som en rättighet, som tillkommer varje riksdagsman, utan talmanskonferensen prövar fritt

angelägenhetsgraden av de ansökningar som inkommer. Stipendierna är icke avsedda att täcka alla med resorna förenade kostnader. Vid sådana tillfällen då de i och för sig berättigade anspråken blir betydligt större än tillgången på medel kan kraftiga reduktioner behöva göras.

TI tillstyrkte bifall till besvaren: Av handlingarna i målet framgår att riksdagen endast lämnat ett visst bidrag till resan och att detta bidrag måst maximeras med hänsyn till omfattningen av den skattskyldiges resor till berörda del av världen under en femårsperiod. Med hänsyn härtill torde kunna anses rimligt att jämväl den kostnadsersättning som utgår till alla riksdagsmän medräknas i detta sammanhang.

RR yttrade: I målet har ej gjorts gällande annat än att kostnaderna för ifrågakavande resa är att anse som kostnader för fullgörande av A:s uppdrag som riksdagsman. Omständigheterna föranleder ej heller annan bedömning. På grund härav och då anledning ej förekommer till erinran mot skäligheten av de uppgivna kostnaderna, är A berättigad till avdrag för desamma med yrkat belopp. (RR föredr. 11.7; dom 19.7 1974.)

Bostadsrättsförenings utköp av medlemmarnas andelar efter allmänna saluvärdet realisationsvinstgrundande för medlemmarna – ej utdelningsbeskattning

Besvär av TI i mål angående förhandsbesked. – Hos RSV:s nämnd för rättsärenden begärde A. förhandsbesked i bl a följande fråga: Bostadsrättsföreningen K äger en fastighet, vilken består av 54 st radhus, vilka bebos av lika många medlemmar i föreningen. Föreningen avser att till ett marknadsmässigt värde förvärva samtliga 54 bostadsrätter från medlemmarna, vilka därvid utträder som medlemmar i föreningen. Föreningen ämnar därefter försälja respektive byggnader med visst markområde till sina f d medlemmar och/eller dem närstående till ett värde som överstiger 1/54 av fastighetens nuvarande taxeringsvärde. Resterande markområde avses ingå i förrättning enligt lagen om gemensamhetsanläggningar, varefter föreningen avser att likvidera. – Kan föreningens förvärv av respektive bostadsrätter och efterföljande försäljning av byggnaderna och visst markområde till någon del anses innebära utdelning från föreningen?

TI hävdade i yttrande att, då medlemmarna eller dem närstående personer avsågs skola köpa fastigheten i anslutning till föreningens inlösen av andelarna, transaktionens verkliga innebörd ur beskattningssynpunkt fick bedömas som en påbörjad upplösning av föreningen redan vid tidpunkten för föreningens övertagande av samtliga andelar. Denna uppfattning fann stöd i 71 § lagen om ekonomiska föreningar jämförd med 65 § i bostadsrättslagen, vari föreskrives att förening skall träda i likvidation om antalet medlemmar eller antalet bostadsrättshavare nedgått under fem. Vad som vid förenings upplösning tillskiftades andelsägare utöver inbetald insats utgjorde för denne inkomst av kapital.

RSV:s nämnd för rättsärenden förklarade att, om A. till Bostadsrättsföreningen K. överlåter sin andel i föreningen för ett pris som motsvarar andelens allmänna saluvärde och föreningen därefter i samband med likvidation till allmänna saluvärdet överlåter det till bostadsrätten hörande radhuset med tomt till A., överlåtelserna icke skall medföra, att skattepliktig inkomst skall anses ha uppkommit för A. i vidare mån än som följer av bestämmelserna om beskattning av realisationsvinst.

Hos RR yrkade TI förklaring att – om A. jämte övriga medlemmar i föreningen överlät sina andelar till föreningen – transaktionen skulle bedömas såsom påbörjad likvidation av föreningen och vederlag utöver inbetald insats, som A. erhöll, beskattas såsom utdelning jämlikt bestämmelserna i 38 § KL. – RR: ej ändring. (RR föredr. 15.5; dom 7.6 1974.)

Anm.: Se RA 1962 ref. 39 (Skattenytt 1963 s. 32), 1968 ref. 21 och 1970 not. 1590.

Avgift till bank för sk placeringstjänst – omkostnad för kapitalförvaltning

Besvär av X angående förhandsbesked. – Hos RSV:s nämnd för rättsärenden begärde X förhandsbesked om arvode som erlägges till Skandinaviska Enskilda Banken för en av banken erbjuden tjänst, Aktiv Placeringstjänst, utgjorde kostnad i inkomstslaget kapital eller tillfällig förvärvsverksamhet. X upplyste att tjänsten närmast kunde betraktas som en påbyggnad av sedvanlig notariatförvaltning. Vad som tillkom var att bankens experter – utan någon åtgärd från kundens sida – minst ett par gånger om året gick igenom notariatdepån och tog initiativ till vad som bedömdes vara lämpliga köp och försäljningar av värdepapper, reversomplaceringar m m. Kunden fick expertråd för skydd av sitt kapital och därmed också dess avkastning.

Nämnden meddelade följande förhandsbesked: Nämnden finner att det arvode, som sökanden erlärger till Skandinaviska Enskilda Banken Aktiv Placeringstjänst, får anses avse kostnad för omplacering av kapitaltillgång eller annan åtgärd i avsikt att erhålla värdemässig ökning av sådan tillgång. På grund härav förklarar nämnden, att arvodet för sökanden utgör omkostnad att hänföra till inkomstslaget tillfällig förvärvsverksamhet. (Tre ledamöter av nämnden ansåg avgiften utgöra omkostnad hänförlig till inkomst av kapital.)

RR yttrade: Av handlingarna i målet framgår att de tjänster som Skandinaviska Enskilda Banken erbjuder under benämningen Aktiv Placeringstjänst syftar till att på lång sikt uppnå en värdemässig ökning av de tillgångar, nedlagda i notariatdepå, för vilka tjänsterna anlitas. Köp och försäljningar sker icke i avsikt att åstadkomma kortsiktiga vinster. Ersättningen till Aktiv Placeringstjänst utgår dels med grund- och tilläggsavgifter enligt bankens tariff för öppet förvar dels med ett särskilt årligt förvaltningsarvode, som anpassats efter notariatdepåns storlek och sammansättning. Banken tillkommande courtage vid köp och försäljning av värdepapper uttages särskilt och inräknas icke i arvodet till Aktiv Placeringstjänst. Med hänsyn till dessa omständigheter bör

verksamheten hänförs till kapitalförvaltning. På grund av det anförda ändrar RR på det sätt överklagade förhandsbeskedet, att arvodet förklaras utgöra sådan förvaltningskostnad, som avses i 39 § 1 mom KL. (RR föredr. 23.4; dom 14.5 1974.)

Anm: Se Skattenytt 1974 s. 666 ang. KR 8.10 1973, där avdrag vägrats.

Tantiem i fåmansbolag som ej utbetalats – tillgängligt för lyftning?

Besvär av L. angående inkomsttaxering 1966. – Aktiebolaget T. hade i 1964 års bokslut kostnadsfört ett belopp om 17.750 kr såsom arvode till L. I L:s deklaration 1966 hade nämnda belopp icke upptagits som intäkt från bolaget. Däremot hade L. på förmögenhetsbilagan upptagit en osäker fordran på 17.750 kr. – Hos PN yrkade TI, att L., vars hustru ägde 24 av totalt 50 aktier i bolaget skulle beskattas för ifrågasvarande belopp enär det icke visats att arvodet icke varit tillgängligt för lyftning. L. bestred yrkandet. – PN biföll TI:s talan.

Hos KR yrkade L. att icke bli beskattad för ifrågasvarande belopp.

TI anförde i sin förklaring följande. Intressenter i bolaget är L. och hans son. Bolaget driver verksamhet i samarbete med föreningen Artisttjänst och företaget hyr kontorslokaler i samma fastighet där L. har sin bostad. Vid utgången av år 1964 bokfördes hos bolaget arvoden till intressenterna, därför bolaget tillgodoförde sig avdrag vid taxeringen. I motsats till sonen har L. icke redovisat något arvode i sin deklaration. Han synes därvid vilja göra gällande, att beloppet icke varit tillgängligt för lyftning, enär likvida medel saknats. Sålunda skulle de kontanter och liknande, som fanns vid 1964 års utgång redan i början av 1965 ha utbetalats till artister m fl och vid 1965 års utgång fanns endast ca 1.800 kr i likvida medel. Uppgifterna om likvida medel vid bokslutstillfällena vitsordas av balansräkningarna. Anledningen till den försämrade likviditeten synes vara att bolaget förvärvat en bil, ökat sitt inventarieförråd samt lånat ut penningmedel till artister m fl. Det kan väl ifrågasättas om bolaget bort påtaga sig dessa utgifter så länge det genom bokföringsåtgärden utfästa arvodet icke utbetalats. Genom att godtaga bolagets medelsdispositioner har L. i vart fall vidgått att hans fordran icke har större prioritet än de sedermera verkställda utbetalningarna och situationen är densamma som om han uttagit sin arvodesfordran och omedelbart lånat bolaget ett lika stort belopp. Det synes vara av vikt att reciprocitet förefinnes mellan bolagets rätt till avdrag för arvodeskostnad och mottagarens skatteplikt för samma arvode. L. har icke formellt avstått från fordringen och beloppet synes då icke kunna återföras till beskattning hos bolaget.

KR yttrade: Beloppet om 17.750 kr har av bolaget år 1964 kostnadsförts såsom arvode till L. L. kan icke anses ha påvisat omständigheter som föranleder antagande att beloppet icke varit tillgängligt för lyftning under beskattningsåret. Vid sådant förhållande finner KR i likhet med PN att beloppet skall beskattas vid förevarande taxering.

L. fullföljde sin talan och anförde att han numera erhållit 8.500 kr av ifrågasvarande arvode om 17.750 kr, vilket delbelopp han taxerats för vid 1968 års taxering. – RR: ej ändring. (RR föredr. 27.6; dom 5.7 1974.)

Utländska aktier förmögenhetstaxerade enligt svenska fondnoteringsuppgifter, ej efter utländskt börsvärde

Besvär av L. angående förmögenhetstaxering 1969. – I sin deklaration 1969 uppgav L. vid förmögenhetsberäkning värdet av 192 aktier i Continentale Linoleum Union till 1 118 kr per aktie. – TN upptog värdet av aktierna till 1 200 kr per aktie. – Hos PN yrkade L. att värdet av aktierna skulle bestämmas enligt deklarationen och åberopade att aktierna vid försäljning under normala förhållanden inte kunde anses ha ett värde av 1 200 kr per aktie, då i detta värde var inräknat priset för en s. k. switchpremie och att den vid Zürich-börsen noterade kursen var 1 118 kr per aktie. – PN och KR fastställde TN:s beslut.

RR yttrade: I målet är upplyst, att de L. tillhöriga aktierna i det schweiziska bolaget Continentale Linoleum Union vid beskattningsårets utgång för hennes räkning omhändertogs i öppet förvar av Svenska handelsbankens notariatavdelning. De vid denna tid enligt valutaförordningen gällande bestämmelserna innebar, att dylika utländska aktier utan tillstånd av riksbanken kunde överlåtas till svenska medborgare med fast bostad i Sverige och andra s. k. valutainlämningar. De utländska aktierna betingade vid denna tid i Sverige i allmänhet ett högre pris än i utlandet. Det på börsen i Zürich vid beskattningsårets utgång noterade värdet, 1 118 kr för aktie, kan därför icke antagas motsvara vad som må ha varit påräkneligt vid försäljningen av aktierna under normala förhållanden. På grund av vad sålunda anförts och då värdet av aktierna vid dylikt förhållande bör beräknas på grundval av Svenska fondhandlareföreningens fondnoteringsuppgifter fastställer RR det slut KR:s utslag innehåller. (RR föredr. 16.5; dom 18.6.1974.)

Anm.: Se även RA 1968 not. 1639.

Otydlig underrättelse om avvikelse från deklaration – extraordinär besvär rätt

Besvär av R. angående inkomsttaxering 1971. – I sin deklaration 1971 yrkade R. vid beräkning av inkomst av tjänst avdrag för intäkternas förvärvande med 13 842 kr, avseende ökade levnadskostnader. – TN anförde: Avdrag under 2 000 kr medgivet för resor till och från arbetet. Yrkat avdrag ej medgivet då utgifterna ej bevisats.

Hos LSR yrkade R. i skrivelse som kom in till LSR:s kansli den 18 jan. 1972 att få avdrag enligt deklarationen. – LSR yttrade: Besvärsskrivelsen har inkommit först efter ordinarie besvärstids utgång. Någon omständighet som kan medföra rätt för R. att i särskild ordning föra talan mot förevarande taxeringar har icke förekommit. På grund av det anförda upptages besvären ej till prövning. – R. anförde besvär och yrkade att tillerkännas avdraget. – KR i Gbg: ej ändring.

R. fullföljde sin talan. – RR yttrade: Av handlingarna i målet framgår att R. den 23 april 1971 i rekommenderat blev tillställts en underrättelse om TN:s beslut av följande lydelse ”avdrag under 2 000 kr medgivet för resor till och från arbetet. Yrkat avdrag ej medgivet då utgifterna ej bevisats”. Vad underrättelsen innehåller om skälen för TN:s beslut att frångå avgiven självdeklaration är icke avfattat med sådan tydlighet att R. med ledning därav kunnat ingå i ett bemötande av skälen vid anförandet av besvär över beslutet. R. har därför icke erhållit sådan underrättelse som avses i 69 § 1 mom. TF. Vid sådant förhållande har han haft rätt att i särskild ordning föra talan mot TN:s beslut enligt 99 § TF. På grund härav visar RR, med undanröjande av LSR:s och KR:s beslut, målet åter till LSR för ny behandling. (RR föredr. 28.5; dom 18.6 1974; en ledamot skiljaktig.)

Anm.: Se RÅ 1962 not. 1294, 1963 not. 1219 och 1964 not. 583.

Fråga om förtäckt utdelning genom utköp från bolag av fastighet till underpris skulle påverkas av förbehåll om rätt för bolaget att framdeles återköpa fastigheten

Besvär av makarna A. angående inkomstaxering 1968. – Makarna A. hade enligt köpebrev och -kontrakt 1967 från ett bolag förvärvat en fastighet för en köpeskillning av 100.000 kr. Enligt 1968 års fastighetslängd uppgick fastighetens taxeringsvärde till 263.800 kr. Fastigheten utgjorde en avstyckning som vid tidpunkten för köpet ej var åsatt något taxeringsvärde. Samtliga aktier i bolaget ägdes fram till den 30 juni 1967 av makarna A. Som underlag för överlåtelsen av aktierna fanns ett avtal den 17 juli 1965. I avtalet angavs att bolaget hade för avsikt att till makarna A försälja fastigheten för 100.000 kr. I avtalet angavs vidare att försäljningen skulle ske på villkor att bolaget erhåller option att efter båda makarnas frångående återköpa fastigheten till nyssnämnda pris av 100.000 kr. En bestämmelse med liknande innebörd hade intagits i köpekontraktet vid makarnas förvärv av fastigheten.

På besvär av TI beskattade PN makarna A. för förtäckt utdelning genom utköpet av fastigheten till belopp av 163.800 kr. (263.800 – 100.000).

KR och RR fastställde PN:s beslut. RR yttrade dessutom bl. a.: Vad i målet förekommit i fråga om avtalad rätt för säljaren till återköp av fastigheten och skadeståndsutfästelse av makarna till säkerställande av denna rätt är icke ägnat att rubba bedömningen i fråga om det värde makarna erhållit genom utköpet. – (RR föredr. 13.6; dom 20.6.1974.)